

FOTOD: MIHKEL MARIPUU

Triin Ojari (1974)

Teenistuskäik:

1995–2000 Eesti Arhitektuuri-
muuseum, teadur

2000–2013 arhitektuuriajakiri
MAJA, peatoimetaja

2014–... Eesti Arhitektuuri-
muuseum, direktor

Avaldanud arvukalt artikleid kaas-
aegsest arhitektuurist, modernistli-
ku arhitektuuri ajaloost ning linna-
planeerimisest alates 1996. aastast.

Auhinnad, preemiad:

2002 – Eesti Kultuurkapitali eri-
preemia

2005 – Eesti Arhitektide Liidu
aastapreemia

2013 – Eesti Kultuurkapitali aasta-
preemia

2019 – muuseumide aastaauhind
Suur Muuseumiroott näituse «Uri
ruumil» eest (projekti juht)

2020 – riigi kultuuripreemia näituse
ja raamatu «Suvila. Puhkamise ja
arhitektuur Eestis 20. sajandil»
eest (koos Epp Lankotsiga)

2021 – rahvusvahelisel raamatuku-
junduse konkursil pronksmedal
raamatu «Suvila. Puhkamise ja ar-
hitektuur Eestis 20. sajandil» eest
(kujundaja Laura Pappa)

ne on ju normaalne majandustege-
vus. Küsimus on, kuidas arendatakse,
planeeritakse: näiteks miks ei ole
suudetud tähtsate avalike objektide
– nagu näiteks ooper – asukohti
juba ammu paika panna, vaid avas-
tatakse kaks kuud enne kultuurkapi-
tali tähtaega, et mitu kultuuriobjekti
tuleks kuhugi paigutada. Fil-
harmoonia kontserdisaal tõsteti ju
poole protsessi pealt ühest kohast
teise: alguses oli kavand Harjuorus,
siis liigutati juba uus projekt Skoone
bastionile.

Iseenesest see Skoone bastioni
kant on Tallinna kesklinnas üks kõige
potentsiaalikaamaid ja kurvemaid.
Nii hea koht vanalinna ja mere vahel
on väga kaua räämas seisnud. Kahju,
et Põhuteater nii ajutine oli või et
selliseid algatusi sinnakanti rohkem
ei ole tekkinud.

Mida te Estonia juurdeehitusest avasite?

Kui see lavatorn peab olema nii suur
ja paksu pahandust tekitanud kavandis
näha olnud punased kuubikud samuti
just nii mahukad, siis ta sinna Estonia
külge ei mahu. Ma olen nõus, et ooperile
oleks pidanud juba 15 aastat tagasi
andma koha siinsamas soolalao lähedal
Admiraliteedi basseini juures, mere
ääres. Üks hetk jõuti isegi juba konkursi
tingimusteni, aga millegipärast on see
alati toppama jäänud...

Mis teie meelest oleks linnahallile parim saatus?

Et ta jääks alles ja elaks oma väär-
rikat elu. Mina tema mahavõtmise poolt
ei ole! Linnahall rikastab linnaruumi,
sest see on maja ajast, mida me keegi
enam tagasi ei oota, aga mille märgid on
olulised ja tähenduslikud. Majad ei ole
süüdi, et on olnud sellised ajad: neil on
iseväärtus, mis muudab nad huvitava-
ks ja hea tahtmise korral ka nüüdisajal
hästi kasutatavateks ruumideks. Näiteks
ka Maarjamäe memoriaal on suurepärase
näide, kuidas võimas maastikuarhitektuurne
lahendus omal ajal punavõimude süm-
boolsusevajaduse ära lahendas ja täna-
sel päeval pakub seesama lahendus
hoopis teisele publikule hoopis uusi
vaateid, teekondi, elamusi. Tuleks korda
asi teha ja mitte põdeda nii palju.

Milline stalinistlik arendusprojekt oleks teie meelest võinud teoks saada?

1950. aasta Tallinna uus üldplaneering
nägi ette Mere puistee pikendamise
mereni ja rannaala avalik-
kuks tegemise; samuti kunstimuu-
seumi ja mitme kultuuriobjekti ehitamise
kesklinna Rävälä puistee kvartalisse.
Mõlemad ideed on ajas küpsenud, aga
teostuseni pole jõutud ja kesklinn on
nüüdseks juba kommertsitais. Mereäär on
täni tore jutt. Aga näiteks Tallinnasse
oli Viru hotelli asemel kavandatud
Nõukogude Maja. Ma arvan, et oli hea,
et see ei teostunud. Selline torniga väga
pomposne hoone oleks ehk sobinud
kuhugi Moskvasse või Varssavisse, kus
nad on muutunud ka maamärkideks.

Praeguse välisministeeriumi asemele
oli planeeritud teaduste akadeemia uus
peahoone suure kupliga. Tõsi, seal ehitati
välja Rävälä puistee monumentaalne
ristumine Teatri väljakuga. Ma arvan,
et see on väärtuslik, et see teostati.
Tallinna võlu ongi see, et siin on
keskajast alates eri perioodide arhitektuuri
kas kvartalite või mingite kohtadena
säilinud. Kui võrdleme Helsingiga, siis
Helsingi on ühel ajal ehitatud, väga
ühtlase iseloomuga linn. Väga tihti on
öeldud, et Tallinn on nagu mingi
katselabor. Alati on mingi ajastu enne
läbi saanud, kui kõik on jõutud valmis
ehitada. Näed, ka see Rävälä puistee
läbimurre, mida Stalini ajal planeeriti,
jää tegemata.

Kuhu linn teie arvates edaspidi arenema hakkab?

Mis siin küsida, juba areneb jõudsalt
Kopli poole. Suurim paneelmagala
Lasnamäe ei kao samuti kuskile ja
sellega tuleks teadlikumalt tegeleda,
seda uusehitustega täiendada. Kindlasti
hakatakse rohkem tähelepanu pöörama
olemasolevate rajoonide paremale
ühendamisele: rohekoridorid, kergliik-
lusteet, sujuvam ühis-transport. Eesti
on Euroopas esirinnas nii kaubandus-
pindade rohkusest ühe elaniku kohta
kui ka autostumisele – kahjuks pole
taasiseseisvusaeg just linnaehituslik
edulugu olnud, tahaks konkreetseid
sammehäda, kuidas seda kõverat
hakatakse muutma.

Mis teie meelest oleks linnahallile parim saatus?

On väga selged trendid, näiteks
2000ndate alguses laienes linn põldude-
le, arendati suburbiat: Viimsit, Tiskret
ja Rae valda, ennekõike läbi elamu-
ehituse. Kopli, Kalamaja ja Noblessneri
liin on kõige jõulisema arenguga
suundumus viimasel 15 aastal, nagu ka
endiste tööstuspiirkondade elluäratamine,
näiteks Rotermanni ja nüüd ka Fahle
kvartali näol. 1996 valminud Rotermanni
soolaladu oli muide üks esimesi uuen-
duskuuri läbinud tööstushooneid
Tallinnas, kogu ülejäänud kvartal tiksus
toona veel varjusurmas. Kui tahate
aga lennukamaid visioone, kuhu me
oma ehitamisega jõuame, siis peagi
avaneb arhitektuurimuseumis näitus
«Majad, mida me vajame», kus käiakse
läbi uue eluase-
me ideed alates kapten Nemo majast
kuni isemajandavate tüvimajadeni.

Kas Tallinn ehitab liiga vähe maa alla? Helsingis võib üle kilomeetri uida kesklinna tunnelites; seal on kesklinna all lausa maa-alune linn oma poodide, kohvikute ja muude pindadega.

Huvitav küsimus! Aga meil on maa
peal ka piisavalt ruumi. Helsingis on
need muide ka varjendi eest, linnaehitus
ja militaaria käivad tihti käsi-
käes. Ehitati ju Pariisi laiad bulvarid
19. sajandil massirahutuste parimaks
kontrollimiseks.

Kuid suur osa aastast oleks ju sõbralikum maa all, kus on soe ja valge?

Jah, aga seal on kunstlik valgus ja...
ahistav tunne. Montréalisis kiideti
mulle, et neil kaubandustänavad kõik
maa all, sest talviti on linnas kole külm.
Mulle ikka meeldib, kui on neli aastaa-
ga, päris õhk ja päike!

Milline on Öismäe, Mustamäe ja Lasnamäe arhitektuuriline väärtus?

Arge naerge, aga arhitektuuriajaloolase
jaoks on nad suurepäraselt tüüp-
näited nõukogude aja masselamuehitusest.
Kõigi mugavustega korterid ja linnastumise
tõttu kitsikuse elavate inimestele. Modernistlik
sotsiaalprogramm, mis pidi tootma võrd-
sust ja ka näima sellisena: majad on
tööpööstuse ühesugused, olenemata elanike
sissetulekust.

Standardiseerimine on terve omaette
põnev arhitektuurifilosoofia. Kui linn on eri
ajalooperioodid koosnev tervik, siis ilma
Lasnamäe, Mustamäe ja Öismäe Tallinn ei
oleks see Tallinn. Öismäe peetakse neist
kolmest kõige paremaks, sest ta oli kõige
vähem planeeritud. Lasnamäe väärtus on
võibolla tema läbi mõeldud transpordilahendused:
autode ja transpordi eraldamine inimestest
on alati üks kõige suuremaid küsimusi
linnaplaneerimises. Sõitmine Lasnamäe
kanalis on omaette vaatamäng – selle tabas
ära ka Christopher Nolan filmis «Tenet».

Te teete sel teemal ka doktorikraadi?

Ah, ära küsi. See on mul... (närviline,
kukkukärgav liigutus). Põhimõtteliselt on
mind erialaselt huvitanud modernistlikud
uuslamurajoonid, nende tekkeloogikad ja
ideoloogiad. Ja möödunud aasta suursaavutus
oli arhitektuurimuseumis tehtud näitus
nõukogudeaegsetest suvilatest ja puhkamiskultuurist.
See oli asi, mille üle oli tõsiselt hea meel ja
mida võiks edasi uurida.

Mis oli suvilate puhul suurim avastus?

Et neid on nii palju alles ja et nad on
nii ägeda arhitektuuriga. Ja... ja... ja...
et need suvila- või eaduskoooperatiivid on
vähemasti Nõukogude Liidu ja Põhja-
Euroopa kontekstis täiesti unikaalne
nähtus. Meil tunduvad nad nii tavalised,
sest neid oli nõukogude aja lõpuks üle
50 000, aga mujal nii kvaliteetselt ja nii
massiliselt sellist nähtust ei tekkinud.
Mis ajas eestlase ülipiidlikult projekti ja
värvilahendusi järgides aiamaju ehitama,
maniküüritud aedu rajama, pidevalt
midagi muretsema, kokku tassima, sät-
tima? Eri- ja ühiskoristid olid suvemaja
juures oma kätega ehitatud asi, (näiliselt)
isiklik omand omandivabal ajastul.

Helsingi on ühel ajal ehitatud, väga ühtlase iseloomuga linn. Tallinn on nagu mingi katselabor.

Kuidas moodulmajadesse suhtute?

See on sellesama idee edasikandmine
nagu paneelmajadel: kuidas mingit
standardsetest osadest võimalikult
kvaliteetset ruumi kokku panna. Toasuurusel
paneelil on sama mõte: see on põhimõtteliselt
ju legoklots. Moodulmajad on sellised
kergeti ehitatavad objektid looduses,
suurepäraselt suvilaks, bürooks või
saunaks sobivad.

Kas elate ise tüüpprojektiga majas?

Kui päris täpne olla, siis ma ei ela
tüüpprojektiga majas. Tegu on küll
1971. a valmis saanud kortermajaga,
aga tema arhitektideks on (teatava
uhkusega) toona Kommunaalprojekti
töötanud Raine Karp ja Toivo Kallas.
Toonases kõnepruugis seega eriprojekt!

**Aga teil ei ole siiski sellist ülima uni-
kaalsuse otsingut oma elukeskkonna
puhul, et peaks olema vanalinna torn
või midagi muud taolist?**

Ei, ma ei ole nii nõudlik ja tornis
kindlasti ei tahaks elada! Isikliku
eluruumi saab ju valida ikkagi teatud
võimaluste piires ja parem oleks, kui
mingid inimesele olulised kriteeriumid
on täidetud: kas asukoht, ajalooline
miljö, vaated, korruselisus jne. Antud
eluperioodil tundub mulle kesklinna
elamine praktiline ja mul on kõrgelt
aknast hea ülevaade nii vanalinna
tornidest kui ka kesklinna kõrghoone-
te ehitustest.

bime: näiteks käime vähem poes ja
tellime rohkem kaupa koju, aga soovime
paremaid rohealasid aktiivseks vaba aja
veetmiseks. On saanud selgeks, et
tegelikult see kinnisvaraturu tüüplahendus,
pooletisetoaline korter pole tingimata
üldse ideaalne; see, et sul on elutuba ja
köök koos. Samuti on väga oluline
roheline kättesaadavuse teema: et sul on
mõistlikult ajaga võimalik jõuda parki
või lausa metsa. Tallinnas, muust Eestist
rääkimata, see üldiselt õnneks on nii.

**Miks Tallinn laseb aastast maha võtta
viiekohalise arvu puid, aga asemele
istutab kolmekohalise arvu?**

Väga kahetsusväärne, kui see nii on.
Mida epideemiaaeg kahtlemata õpetas,
on see, et väliruumi kvaliteet on väga
oluline. Keskkonnapsühholoogia räägivad,
et roheline tekitab meil heaolu-
tunnet ja on hea linnaruumi vältimatu
osa.

**Tallinnas on viimasel ajal standard
võtta puu maha ja jätta alles känd.
Mitte kunagi nad midagi asemele ei
istuta. Ja siis varsti naksavad kusagilt
teiselt poolt tänavat – nagu toimuks
Tallinna kesklinna puudega mingi
peltiäri. Võibolla tahavad tänava laiemaks
teha, kui kogu allee läinud on?**

(Naerab.) See oleks muidugi eriti
kuri plaan.

**Millele kontoripindade arendajad loodavad?
Uusi büroohooneid aina kerib, aga
kellele neid vaja läheb?**

Räägitakse, et võttesõnaks on
ventileeritumad ja kvaliteetsemad
A-klassi kontorid. Tühjaks jäävad
loomuliku valiku põhjal vanemad,
paarkümne aastat tagasi rajatud või
veelgi vanemad kontorid.

Ja kes neisse läheb?

Hea küsimus. Võibolla saab korteriteks
ümber ehitada? Sisserändajate saldo on
Tallinnas päris kõrge. Tartus tehti
ühest koroonaajal kokku kuivanud
äri- ja konverentsikeskusest spordiklubi
– ruumide kasutused muutuvad ja
tundub, et ajas aina kiiremini. Rahvus-
raamatukogu kolib ajutiselt endisesse
Danske panga majja Narva maanteel,
minu meelest tervitatav uuskasutus.

Kas Tallinnas arendatakse liiga palju?

Ei usu, et arendatakse liiga palju.
Nõukaaja jäänukina oli Tallinnas
palju tühje auke ja paarkümne aastat
on neid nüüd turuloo-
gikale alludes täidetud. Ja ehitami-

**Üheks arhitektuurimuseumi ehteks ole-
vad maketid pärinevad osaliselt
eelmise sajandi esimesest poolest.
Nõukogude aja maketimestrid on
praeguseks enamasti lahkunud ning
neid, kellele aega ja täpsust nokitsemiseks,
pole lihtne leida.**